OBSAH.

Strana

ANATOMIE A FYSIOLOGIE DOMÁCÍCH ZVÍŘAT:

A. **Buňky a tělesné tkáně čili pletiva** 5

a) Buňky 5
b) Pletivo čili tělesná tkáň 6

B. **Tělesné ústroje** 8

1. Ústroje pohybu 8
a) Kostra 8
Kosti 8, spojení kostí 8, kosti na hlavě koně 9, chrup 9, odhadování stáří koně 11, odhadování stáří skotu 13, kosti trupu 14, kosti končetin 15 .
b) Svalstvo 17

2. Ústroje nervové a smyslové 18
a) Nervová soustava 18
b) Smyslové ústroje 20

3. Kůže a sliznice 21
Mléčná žláza 22
Pokožkové výtvory kožní 23
a) Chlupy 24
b) Peří 24
c) Kopyta, paznehty, rohy 24
Sliznice 26

4. Ústroje k výživě těla 26
a) Ústroje oběhu krve 26
b) Dýchací ústrojí 29
c) Zažívací ústrojí 30
Trávení potravy 33, chemické změny živin 34, působení bakterií při trávení 35, vstřebávání živin 36.

5. Močové ústrojí 36

6. Žlázy s vnitřní sekrecí a hormony 37

7. Ústroje rozmnožovací a množení 38
Pohlavní ústrojí samčí 38, pohl. ústrojí samičí 38, vývoj pohlavních buněk 39, pohlavní dospělost 39, říje 39, oplození vajíčka 39, březost 39, vývoj nového jedince 40, plod a jeho poloha v děloze 41, porod 41, příprava matky na porod 42, vlastní porod 42, porod u klisny 43, u krávy 43, u prasnice 43, ošetřování mláďat po narození 43, ošetřování matky po porodu 43, zmetání 43, nepravidelnosti při porodu 44, napravení nepravidelných poloh 45, některé vadné polohy 46, porod dvojčat 46, zrůdy 46, zčištění a znečištění plemenic 47, rozplozování ptáků 47.

VŠEOBECNÉ ZÁKLADY NAUKY O CHOVU:

A. **Vlastnosti domácích zvířat** 48

I. Zevní čili morfologické vlastnosti 48
Tělesné tvary dom. zvířat 48

Strana

1. Posuzování zevnějšku koně 48

Hlava 48, čelo 49, krk 49, kohoutek 50, hřbet 51, bedra 52, záď 52, ohon, jeho nasazení a nesení 53, hrudník 53, prsa 54, břicho 54, pohlavní ústrojí 55, říť 55, přední končetiny 55, zadní končetiny 58, kopyta 59, postavení končetin 60, chůze 63, barvy koní a odznaky 64, stav výživy čili kondice 67, koupě koní 67.

2. Posudek zevnějšku skotu 68

Hlava 68, krk, kohoutek, hřbet, bedra, záď 69, ocas, hruď, břicho 70, pohlavní ústrojí 71, vemeno a známky dojivosti 71, přední končetiny 72, zadní končetiny 73, kůže a srst 74, kondice skotu 75, posudek mladého skotu 76, posudek dojivého skotu 76, posudek skotu pro žír 77, posudek skotu pro tuk 77.

3. Posudek zevnějšku prasat 78

Hlava, krk, hřbet, plec, záď 79, kýty, hrudník, končetiny, kůže, chůze 80.

II. Vnitřní čili fysiologické vlastnosti zvířat 80

1. Tělesná konstituce 81
2. Zdraví 84
3. Temperament 85
4. Zážívnost 85
5. Ranost 85
6. Výkrmnost 85
7. Plodnost 85
8. Dojivost 86
9. Pracovní schopnost 86
10. Dlouhověkost 86
11. Různé jiné vlastnosti 86

B. **Životní podmínky a jejich vliv na vývin zevních tvarů a užitkových vlastností zvířat** 87

1. Vliv podnebí 87
2. Vliv výživy (potravy) 88
3. Vliv cviku 88
4. Přizpůsobivost 89

C. **Dědičnost** 89

1. Množení domácích zvířat 89
2. Vlohy 90
3. Pojem dědičnosti 90
4. Rozdíl mezi vlohou a vlastností 90
5. Homozygot, heterozygot, genotyp, fenotyp 90
6. Vlohové založení 90
7. Značkování vloh 90
8. Značkování pokolení (generací) 91
9. Pravidla dědičnosti 91

a) Dědičnost střídavá 92
b) Dědičnost smíšená 92
c) Zákony dědičnosti 93
d) Příklady jednoduchého štěpení 93
e) Křížení jedinců lišících se ve dvou párech vlastností 94
f) Křížení jedinců, lišících se ve třech párech vlastností 94
g) Praktický význam mendelismu 94
h) Smrtící čili letální vlohy 94
ch) Dědičnost nemocí a vad 95
i) Dědičnost pohlaví a dědičnost vázaná na pohlaví 95
j) Různé starší nauky 96

D. **Proměnlivost čili variabilita** 97

E. **Degenerace (chatrnost, méněcennost, přešlechtění)** 98

F. **Chovatelské pojmy** 100

1. Druh 100
2. Plemeno (rasa) 100
3. Pojmy čistokrevný, křížený, plnokrevný, polokrevný a j. 101

Strana

G. **Plemenitba** 102
1. Pojem plemenitby 102
2. Směr chovu, chovný typ a chovný cíl 103
3. Výběr 104
4. Způsoby plemenitby 105
a) Čistokrevná plemenitba 105
b) Křížení 105
c) Příbuzenská plemenitba 106
d) Osvěžování krve 107

H. **Prostředky k zvelebení chovu domácích zvířat** 107
1. Zákony a nařízení 107
2. Ústavy 107
3. Chovatelské organisace 108
4. Kontrola užitkovosti a dědičnosti 108
5. Podporování nákupu plemeniva 108
6. Výstavy, výstavní trhy, nákupní trhy 108
7. Péče o odborné vzdělání 109
8. Chovné a plemenné knihy. — Rodokmeny 109

CH. **Odchov** 110

I. **Pomůcky k posuzování zvířat** 110
1. Bodování 110
2. Měření zvířat 112
3. Vážení 113
4. Fotografování 114
5. Značkování 114

J. **Pojišťování dobytka** 114

NAUKA O VÝŽIVĚ DOMÁCÍCH ZVÍŘAT:

A. **Všeobecné základy o výživě domácích zvířat** 116
I. Chemické složení živoč. těla a živočišných výrobků . 116
II. Chemické složení krmiv 116
a) Dusíkaté látky 117
b) Bezdusíkaté látky 117
c) Popeloviny 117
d) Vitaminy 118
III. Stravitelnost krmiv 118
1. Trávení potravy 118
2. Stravitelné živiny a balast 119
3. Které vlivy působí na stravitelnost krmiv 119
IV. Funkce živin v těle 120
a) Dávka záchovná a výrobní (produkční) 121
b) Upotřebení jednotlivých živin v těle 121
1. Bílkoviny 121
2. Dusíkaté látky nebílkovinné 122
3. Tuky 122
4. Uhlohydráty 123
5. Neústrojné čili minerální živiny 123
6. Voda a její úkol v těle 124
V. Produkční hodnota krmiv 124
VI. Vyjádření potřeby živin pro zvířata v krm. dávkách . 125
a) Vhodnost krmných jednotek K. k vyjádření potřeby živin 125
b) Krmné normy 125
c) Přezkoušení a úprava krmných dávek 126
VII. Vedlejší vlastnosti krmiv 128

B. **O krmivech** 129
I. Působení různých vlivů na výživnost krmiv 129
II. Nakládání vodnatých a šťavnatých krmiv 130

Strana

III. Příprava krmiv před krmením 132
IV. Krmiva 134
a) Krmiva rostlinného původu 134
1. Zelená píce 134
2. Suchá píce 136
3. Okopaniny 138
4. Zrniny 139
5. Mlýnské odpadky 140
6. Pokrutiny 141
7. Cukrovarské odpadky 142
8. Odpadky škrobáren 143
9. Lihovarské odpadky 143
10. Pivovarské odpadky 143
b) Krmiva živočišného původu 144
1. Mléko a mlékárenské odpadky 144
2. Masové, krevní a rybí moučky 144
c) Krmné přísady 145
d) Volba a nákup krmiv 146

C. **Základní podmínky hospodárného krmení** 147

D. **Rozpočet píce (pícní, krmný plán)** 148

ZDRAVOVĚDA DOMÁCÍCH ZVÍŘAT:

A. **Péče chovatele o zdraví domácích zvířat** 150

Při plemenitbě 150, způsob chovu 150, čerstvý vzduch 150, světlo 151, teplota vzduchu 151, pohyb venku 151, výživa a napájení 151, stáje 152, ošetřování 152, čistota 153.

B. **Onemocnění domácích zvířat** 153

1. Známky zdraví a příznaky onemocnění 153
2. Rozdělení a příčiny chorob 154
3. Ochrana zvířat před nemocemi 155
4. Léčení nemocí 156
5. Desinfekce 157
6. Ohledání zvířat 159

C. **O jednotlivých nemocech** 163

I. Nemoci nepřenosné 163

1. Zánět 163

Zánět sliznic 164, nosní katar 164, zánět hrtanu 164, katar průdušek 164, zánět plic 164, pohrudnice 164, pobřišnice 164, katar žaludku a střev 164, vleklý katar 164, zánět vemene 165, dělohy 165.

2. Poranění 165
3. Kolika u koní 166
4. Nadmutí dobytka 167
5. Přeplnění bachoru 168
6. Cizí tělesa v jícnu a v čepci 168
7. Krvavé (černé) močení u koní (úplavice močová) 169
8. Kožní choroby 170

a) Pupenčina 170, b) podlom 170.

9. Lízavka 170
10. Měknutí kostí 171
11. Výklop pochvy, výhřez dělohy, horečka omladnic 172

II. Choroby způsobené cizopasníky 172

Škrkavky u koní 172, žďárská choroba koní 173, střeček koňský 173, střeček hovězí 173, střeček ovčí 173, boubelovitost jater 173, trichinosa čili svalovčitost vepřů 174, uhrovitost vepřů 174, vši 174, ptačí veš 174, vápenka 174, blecha ptačí 175.

Strana

III. Přenosné nemoci zvířat, o nichž pojednává zákon o zvířecích nákazách 175

a) Zavlečení nákaz 175, b) rozšíření nákaz 175, průvodní listy dobytčí 175, prohlídky dobytka 176, povinnost hlášení nákazy 176, nákazová komise 177, uzávěra 177, zánik nákazy 177.

1. Mor skotu 177, 2. plicní nákaza 177, 3. slintavka a kulhavka 177, 4. sněť slezinná 178, 5. sněť šelestivá 179, 6. nákaza zvěře a skotu 179, 7. vozhřivka jednokopytníků 179, 8. neštovice ovčí 180, 9. nákaza hřebčí 180, 10. puchýřina koní a skotu 180, 11. prašivina (svrab) 180, 12. vzteklina 181, 13. mor vepřového bravu 181, 14. nákaza vepřového bravu 182, 15. červenka vepřů 182, 16. nakažlivá obrna vepřů 183, 17. cholera drůbeže 183, 18. mor slepic 184, 19. tuberkulosa skotu 184, 20. hniloba včelího plodu 185, 21. furunkulosa ryb 185.

IV. Přenosné nemoci zvířat, které nepodléhají povinnosti hlášení 186

1. Chřipka koní 186, 2. plicní (prsní) nákaza 186, 3. hříbečí koní 186, 4. ztrnutí čili tetanus 187, 5. petechiální horečka 188, 6. aktinomykosa 188, 7. ochroma mláďat 189, 8. úplavice mláďat 189, 9. nakažlivý uzlíčkový katar pochvy 189, 10. nakažlivé zmetání 189, 11. nakažlivý streptokokkový zánět vemene 190, 12. lišej 191.

D. **O koupi a prodeji domácích zvířat** 191

Trhová smlouva 191, směnná smlouva 191, způsob uzavření smlouvy 191, placení 191, odebrání 191, vydání dobytka bez peněz 191, kdo nese škodu 192, výhrady při koupi a prodeji 192, koupě na zkoušku 192, o správě 192, nač se vztahuje správa ručení 192, zákonné vady 193, ručení za vady 193, popis jednotlivých vad u koně 193.

E. **Podkovářství** 194

Prohlídka kopyt 194, ošetřování kopyt 196, podkování 196, druhy podkov 198, speciální podkovy 198, vlastní podkování 199, poškození kopyt 200, podkování skotu 201.

Tabulky:

Potvrzení o původu skotu 202
Rodokmen 203
Tab. A. Krmné normy pro dojnice 204
Tab. A. Krmné normy pro ostatní domácí zvířata 205, 206
Tab. B. Průměrné složení krmiv 207, 208, 209, 210
Tab. C. Obsah vápna v krmivech 211
Tab. D. Ukázka rozpočtu píce 212, 213
Stručný seznam literatury a časopisů 214